

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Politika v oblasti internetu a jeho správa — Úloha Evropy při formování budoucnosti internetové správy

COM(2014) 72 final

(2014/C 451/24)

Zpravodaj: pan LONGO

Dne 7. března 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Politika v oblasti internetu a jeho správa Úloha Evropy při formování budoucnosti internetové správy

COM(2014) 72 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. června 2014.

Na 500. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 9. a 10. července 2014 (jednání dne 10. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 180 hlasy pro, 8 hlasů bylo proti a 13 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV připomíná především to, co v posledních letech uvedl ve svých stanoviscích, pokud jde o význam internetu jakožto základního předpokladu hospodářského rozvoje, zvýšení zaměstnanosti, rozvoje technologických inovací a zvýšení sociálního začlenění.

1.2 EHSV podporuje vůli Komise důrazně stvrdit ochranu a podporu základních práv a demokratických hodnot a také právní charakter jediné sítě podléhající jednotným unijním pravidlům jako v jiných sektorech, která nebude roztržštěná v důsledku odlišných a potenciálně protichůdných norem.

1.3 Je důležité, aby se budoucí správa sítě zaměřila na její hlavní hodnoty, tedy na její otevřenou, distribuovanou a neutrální povahu a všeobecnou přístupnost s co nejmenšími překážkami. EHSV však upozorňuje, že ve sdělení není dostatečně rozpracována koncepce správy založené na spolupráci, k níž by EU měla přispět, ani nástroje a způsoby, jež by měly zaručit takové postupy rozhodování o internetu, do nichž bude zapojeno mnoho zúčastněných stran. Konkrétně by se mělo více vyjasnit, kdo by měl provádět kontrolu správy sítě.

1.4 Pokud jde o úlohu, již dosud hrálo ICANN, a funkce IANA, považuje Výbor za vhodné, aby Komise rezolutně vznesla otázku ohledně úlohy Evropské unie v budoucím nadnárodním orgánu.

1.5 Ke zvýšení důvěry v internet jistě přispěje digitální habeas corpus, o němž rozhodl Evropský parlament, a zavedení opatření navržených v telekomunikačním balíčku pro jednotný evropský telekomunikační trh.

1.6 Volba technických standardů může mít velký dopad na občanská práva, např. svobodu projevu, ochranu osobních údajů a bezpečnost uživatelů, a na přístup k obsahu. Internet svou povahou od počátku plně podporuje občanská práva. Práva se dostala do ohrožení zákroky vlád a operátorů internetových stránek, jejichž regulace je nezávislá na síti. I přesto by bylo vhodné vydat doporučení, která by zaručila slučitelnost těchto technických rozhodnutí s lidskými právy.

1.7 Co se týče právních aspektů internetu, souhlasí EHSV se záměrem Komise provést **přezkum rizik kompetenčních konfliktů na mezinárodní úrovni**, které často ještě prohlubují předpisy jednotlivých nezávislých regulačních orgánů.

1.8 EHSV poukazuje na skutečnost, že ve sdělení chybí zmínka o řadě technických a provozních záležitostí, které ve Výboru vzbuzují obavy. Hlavními otázkami jsou:

- budoucí kapacita internetu, s ohledem na exponenciální nárůst provozu a chybějící organizované plánování kapacit;
- neutralita sítě, jež je uznávána za podstatný prvek digitální agendy;
- metodika vyhledávačů a prezentace výsledků, což jsou velmi problematické otázky.

1.9 EHSV zdůrazňuje **význam začlenění**. Evropská unie nesmí ve svém příspěvku ke globální správě internetu zapomínat na podporu politik začlenění v oblasti IKT, aby vytvořila předpoklady pro společnost skutečně podporující začlenění (viz prohlášení z Rigy (2006) vydané u příležitosti ministerské konference „ICT for an inclusive society“, v němž je stanoveno několik povinností s cílem zaručit zavedení řešení v oblasti IKT určených pro starší obyvatele a v oblasti přístupnosti elektronických technologií (eAccessibility) v EU). Internet je svou povahou začleňující, což je zakotveno i v listině ICANN. Přístup v praxi řídí poskytovatelé komunikačních služeb a poskytovatelé internetových služeb, které reguluje vnitrostátní správa. Odpovědnost za začleňování mají tito regulátoři a – na úrovni EU – Evropská komise.

1.10 EHSV v neposlední řadě doufá, že se upevní úloha Fóra pro správu internetu (IGF) jakožto diskusní platformy všech stran, jichž se internet týká. **EU musí hrát vedoucí úlohu** na příštím IGF v Istanbulu, kde by Komise, členské státy a občanská společnost měly vystupovat jednotně.

2. Úvod

2.1 Internet je velmi rozmanitý fenomén bez celkové kontroly. Mezi jeho nejvýznamnější prvky patří:

- a) Internet je ze své povahy sítí sítí. Každá síť je autonomní a v mnoha případech jde o veřejné společnosti. Bez celkového plánu na zvládnutí exponenciálního růstu internetového provozu představuje fyzická síť zřejmě nejzranitelnější místo internetu, se závažnými důsledky pro rozvoj globální informační společnosti.
- (b) Správa a registrace názvů domén (.com) a IP adres je řízená na základě pověření Internetovým sdružením pro přidělování jmen a čísel (ICANN) se sídlem v Kalifornii. Zapojení do správy ICANN je ústředním prvkem sdělení Komise.
- (c) Standardy a protokoly pro world wide web vyvíjí konsorcium World Wide Web (W3C), pracovní skupina IETF (Internet Engineering Task Force) dělá to samé pro internet.
- (d) Poskytovatelé internetových služeb provádějí registraci uživatelů a poskytují jim přístup k internetu.
- (e) Prohlížeče, jako je Internet Explorer, a vyhledávače, jako je Google, umožňují využívání sítě. Některé z těchto služeb se ukázaly jako velmi kontroverzní.
- (f) Služby sociálních sítí, jako je Facebook a Twitter, sehrály v mnoha zemích jasnou úlohu při občanských nepokojích a při úsilí získat občanské svobody.

- (g) Služby cloud computingu a přenos multimediálních dat jsou motorem zvyšujícího se internetového provozu. Netflix (video na přání), jenž vyžaduje vysokou rychlost stahování, vyvolal v USA diskuzi o neutralitě sítě.
- (h) Opatření nutná k optimalizaci přínosů a zmírňování nevýhod, jež internet přináší, tvoří základ Digitální agendy EU. Ta se vedle podpory evropské internetové ekonomiky zabývá také kybernetickou bezpečností, kyberkriminalitou, ochranou dat, digitální propastí, podporou postižených a znevýhodněných osob atd. Digitální agenda EU představuje z mnoha hledisek spíše provádění správy EU než správy internetu, i přestože zahrnuje nejdůležitější opatření nutná k tomu, aby Evropa vytěžila z internetu co nejvíce.

3. Obsah sdělení

3.1 Komise vypracovala řadu pokynů, jejichž smyslem je vytvořit základ pro **společnou evropskou vizi správy internetu**, jež by posílila úlohu Evropy v rozvoji internetu jakožto základního pilíře jednotného digitálního trhu a hnací síly inovací a hospodářského růstu, ale i demokracie a lidských práv. Komise potvrzuje pokyny uvedené již v předchozím sdělení zveřejněném v roce 2009 ⁽¹⁾ a posiluje model zapojující mnoho zúčastněných stran.

3.2 Ve snaze kompenzovat neexistenci celkové kontroly bylo pod záštitou Organizace spojených národů zřízeno Fórum pro správu internetu (IGF). Rozvoj tohoto fóra je druhým tématem sdělení Komise. Vzhledem k zájmům IGF a jeho ambicím zapojit se do kontroly ICANN lze stěžejní nedospět k závěru, že toto sdělení pojednává o politické kontrole internetu. EHSV z toho názoru, že řešení technických a provozních otázek souvisejících s řízením, jako těch uvedených v písmenech a), e) a g) výše, také vyžaduje soustředěné úsilí a činnost.

3.3 Evropská vize se zakládá na několika společných evropských zásadách, jako je např. ochrana základních práv a demokratických hodnot (jak je zakotveno ve Všeobecné deklaraci lidských práv, Mezinárodním paktu o občanských a politických právech, Evropské úmluvě o lidských právech a Listině základních práv EU) nebo podpora jediné, neroztržité sítě. Rozhodnutí jsou přijímána na základě zásad, k nimž patří transparentnost, odpovědnost a zapojení všech příslušných zúčastněných stran. Mezi subjekty, s nimiž se má podle sdělení ve velké míře spolupracovat, jsou výslovně uvedeny Fórum pro správu internetu (**IGF**) (orgán ustavený na Světovém summitu o informační společnosti (WSIS) prosazovaném v usnesení OSN 56/183 z 21. prosince 2001), Internetové sdružení pro přidělování jmen a čísel (**ICANN**) a Autorita pro přidělování čísel na internetu (**IANA**).

3.4 Přístup Komise ke správě internetu shrnuje zkratka COMPACT – z anglických slov Civic responsibility, One internet, Multistakeholder governance of the Internet, Pro-democracy, Architecture matters, Confidence of users is a prerequisite, Transparent governance. Internet je podle této koncepce považován za prostor občanské odpovědnosti, který je jediným, neroztržitelným zdrojem spravovaným mnoha zúčastněnými stranami. Slouží k podpoře demokracie a lidských práv, má odolnou strukturu, je schopný získat důvěru uživatelů a usnadnit transparentnost správy základní infrastruktury i služeb, jež jsou na ní založeny. Tento přístup vychází z tuniské agendy pro informační společnost (18. listopadu 2005), jejíž zásady však nejsou bohužel uznávány v celém světě, ale pouze určitými zeměmi a v omezených zeměpisných oblastech (např. Doporučení Rady OECD o zásadách tvorby politik v oblasti internetu (2011) a prohlášení skupiny G8 z Deauville (2011)).

3.5 Komise zejména navrhuje:

- stanovit ucelený soubor zásad správy internetu, do níž budou zapojeny všechny zúčastněné strany;
- podporovat IGF a jasně definovat úlohu veřejných orgánů;
- globalizovat podle přesného harmonogramu ICANN a funkce IANA a zajistit přitom stabilitu systému doménových jmen;

⁽¹⁾ COM(2009) 277 final.

- zahájit v roce 2014 činnost GIPO (Středisko pro sledování globální politiky v oblasti internetu), jakožto zdroje pro světové společnosti;
- spustit rozsáhlou veřejnou konzultaci ohledně zapojení všech zúčastněných stran do vytváření budoucí evropské politiky správy internetu;
- vytvořit strukturované mechanismy umožňující podílet se na technických rozhodnutích, aby se zajistila jejich slučitelnost s dodržováním lidských práv;
- zvýšit důvěru v on-line aktivity, zejména pokud jde o ochranu údajů a bezpečnost sítí a informací;
- přezkoumat rizika kompetenčních konfliktů vznikajících v souvislosti s internetem na mezinárodní úrovni.

4. Hodnocení a připomínky

4.1 Komise navrhuje definici společné evropské vize správy internetu, jež by EU umožnila hrát důležitou úlohu v oblasti, která je zásadně důležitá pro budoucnost, a to z ekonomického, politického i sociálního hlediska. Toto rozhodnutí má velký význam jakožto silný impuls pro hospodářský rozvoj členských států a pro upevnění zásad demokracie a lidských práv.

4.2 Udržitelná správa se musí zakládat na zapojení mnoha zúčastněných stran (vlády, soukromý sektor, občanská společnost, mezivládní a mezinárodní organizace, akademická a odborná obec), jak se uvádí v tuniské agendě.

4.3 Přístup založený na zásadách

4.3.1 **EHSV připomíná především to, co v posledních letech uvedl ve svých stanoviscích, pokud jde o význam internetu jakožto základního předpokladu hospodářského rozvoje, zvýšení zaměstnanosti, rozvoje technologických inovací a zvýšení sociálního začlenění.** EHSV vždy plně a s přesvědčením podporoval informační společnost, strategii Evropa 2020 a digitální agendu. Předložil v této souvislosti řadu návrhů, byť někdy kritických.

4.3.2 Cílem musí být EU, jež bude protagonistou rozvoje digitální infrastruktury (zejména vysokorychlostního širokopásmového připojení pro všechny občany), vytváření jednotného digitálního trhu s bohatým evropským obsahem jakožto nástroje začleňování, odstraňování „digitální propasti“ zvyšováním digitální gramotnosti, plánování evropského cloud computingu⁽²⁾, vytváření vhodných předpisů na ochranu před kyberkriminalitou, narušením soukromí a krádeží identity a v oblasti rizik pro nezletilé a práva být zapomenut.

4.3.3 **EHSV podporuje vůli Komise důrazně stvrdit ochranu a podporu základních práv a demokratických hodnot** a také právní charakter jediné sítě podléhající jednotným unijním pravidlům jako v jiných sektorech, která nebude roztržštěná v důsledku odlišných a potenciálně protichůdných vnitrostátních norem. Tato volba je považována za nezbytnou pro budování jednotného evropského prostoru, který by byl přístupný, rychlý a udržitelný pro místní samosprávu, občany, podniky i neziskový sektor⁽³⁾.

4.3.4 EHSV v této souvislosti sdílí obavy Komise o porušení svobody projevu, k níž došlo zablokováním sociálních sítí tureckou agenturou pro informace, technologie a komunikace, a také v souvislosti s opatřeními týkajícími se svobody projevu, která obsahuje nedávný balíček právních předpisů pro boj proti terorismu schválený ruským parlamentem.

4.4 Rámec pro správu internetu založenou na spolupráci

4.4.1 EHSV však upozorňuje, že ve sdělení **není dostatečně rozpracována koncepce správy, k níž by EU měla přispět, ani nástroje**, jež by měly zaručit postupy rozhodování o internetu, do nichž bude zapojeno mnoho zúčastněných stran, jak tomu již bylo v případě návrhů opatření obsažených ve sdělení Digitální agenda pro Evropu⁽⁴⁾. V rámci společné obecné správy je možné konkrétněji stanovit úroveň a podmínky.

⁽²⁾ Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 53; Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 9; Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 1; Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 8; Úř. věst. C 76, 14.3.2013, s. 59.

⁽³⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 137.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 54, 19.2.2011, s. 58.

4.4.2 Komise připomíná pozitivní příklady z členských i mimoevropských států, jako **jedinou** však **doplňuje iniciativu v oblasti rozvoje platformy GIPO** (jež je důležitá a pozitivní) s tím, že další operační návrhy předloží po **další veřejné konzultaci**. Nicméně s ohledem na toto sdělení již proběhla rozsáhlá konzultace, která se však nijak výrazně nepromítla do obsahu návrhů uvedených ve sdělení a zejména ukázala na nedostatečný zájem institucí a zúčastněných stran.

4.4.2.1 Komise musí i s ohledem na evropskou Digitální agendu vyjasnit úlohu EU jako takové a její přidanou hodnotu a co se požaduje od členských států a definovat výlučné a sdílené pravomoci, mj. aby se předešlo překrývání a případným konfliktům.

4.4.3 EHSV se obává, že členské státy a všechny zúčastněné strany jsou málo citlivé k tomuto tématu, jež má zásadní význam pro hospodářskou a sociální budoucnost EU, a že ho vážně podceňují. EHSV žádá Komisi, aby zavedla opatření přímo stimulující vlády, podnikatelskou sféru, nevládní organizace zabývající se ochranou občanských práv a zejména sdružení spotřebitelů, která ve sdělení nejsou výslovně zmíněna.

4.4.4 EHSV vypracoval v posledních letech řadu stanovisek týkajících se internetu, zejména Digitální agendy, a musí být do těchto opatření zapojen.

4.5 Globalizace klíčových rozhodnutí o internetu

4.5.1 Dalším důležitým prvkem jsou **opatření na mezinárodní úrovni** týkající se správy všech elektronických komunikací a práv občanů, **kteří by EU jako celek měla zavést**. Ve sdělení chybí konkrétní popis toho, jak tyto iniciativy šířit na mezinárodní úrovni.

4.5.2 To je ještě důležitější, když uvážíme **slabost EU**, která vyplula na povrch v souvislosti se skandálem Datagate. EU na summitu v říjnu 2013 v Bruselu nebyla schopna jednotně a rázně reagovat a na mezinárodní scéně byla roztržštěná v názorech.

4.6 Proces se zapojením mnoha zúčastněných stran – globalizace icann

4.6.1 EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí strategický rámec. Vzhledem k tomu, že síť nemůže nadále zůstat v rukou americké vlády, je také nutné přesně definovat systém zapojující mnoho zúčastněných stran, který by byl skutečně reprezentativní. Je potřeba nalézt spravedlivou rovnováhu mezi vládními institucemi, velkými společnostmi jednajícími v zájmu svých akcionářů a nevládními organizacemi zastupujícími přímo občany.

4.6.1.1 EHSV podporuje vytváření inovativních nástrojů IT (např. GIPO) jakožto důležitý zdroj sloužící mezinárodnímu společenství k monitorování přístupů k regulaci internetu a nových technologií a usnadňující výměnu mezi různými fóry. Podporí se tak zvláště ty složky občanské společnosti, jež disponují omezenými zdroji.

4.6.2 **Co se týče ICANN a IANA**, technický orgán konečně vyhověl požadavkům (mj. i ze strany EU) a ohlásil na září 2015 spuštění procesu globální správy jemu svěřených technických funkcí, do níž bude zapojeno mnoho zúčastněných stran. V danou dobu totiž končí platnost smlouvy s vládou USA týkající se správy kódů národních domén nejvyššího řádu. Výbor žádá Komisi, aby jasně stanovila úlohu, již by měla mít Evropská unie v budoucím nadnárodním orgánu, a činila si nárok na jednoho technického a jednoho politického zástupce ve výkonném orgánu nového ICANN.

4.6.3 Je taktéž důležité, aby Komise podporovala upevnění úlohy IGF jakožto diskusní platformy všech zúčastněných stran. EHSV doufá, že EU bude mít na příštím IGF, jež proběhne v září v Istanbulu, vedoucí úlohu. Komise, členské státy a občanská společnost by na něm měly společně a důrazně vystoupit a zopakovat obsah sdělení.

4.7 Budování důvěry

4.7.1 Pokud jde o unijní úroveň, je důležité, aby Komise ve sdělení náležitě zdůraznila potřebu **vybudovat důvěru v internet prostřednictvím legislativních nástrojů, které zvýší jeho bezpečnost, stabilitu a odolnost**. Jedná se např. o reformu legislativního rámce ochrany osobních údajů a směrnici o bezpečnosti sítí a informací.

4.7.2 Evropský parlament poté, co Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci vydal zprávu navazující na případ Datagate, vhodně rozhodl o zavedení „Evropského digitálního habeas corpus pro ochranu základních práv v digitálním věku“ prostřednictvím specifických opatření jakožto prioritního plánu pro nadcházející legislativní období.

4.7.3 EHSV bude velmi pozorně sledovat vývoj těchto opatření a provádění opatření navržených v telekomunikačním balíčku týkajícím se provádění jednotného telekomunikačního trhu ⁽⁵⁾.

4.8 Technické standardy utvářející internet

4.8.1 **Jedním z podstatných prvků jsou technické standardy.** Otevřený a nadnárodní charakter sítě znamená, že definice technických standardů nezohledňuje prvky veřejného pořádku stanovené na úrovni jednotlivých států nebo regionálních mezivládních orgánů, ale probíhá spíše určitou formou autoregulace na straně technické obce, která se jen výjimečně koordinuje s institucemi. Tato rozhodnutí mohou mít dopad na občanská práva, mj. na svobodu projevu, ochranu osobních údajů (včetně práva být zapomenut) a bezpečnost uživatelů, a na přístup k obsahu, proto je nutné **činit jasná rozhodnutí a vydat doporučení, která zaručí soulad takových technických rozhodnutí s lidskými právy**.

4.8.2 EHSV podporuje návrh Komise na pořádání seminářů s odborníky v různých sociálně-právních, ekonomických a technických oborech z celého světa, aby se zaručil soulad mezi stávajícími právními rámci a novými způsoby definice internetu.

4.8.3 Co se týče hospodářské soutěže a volného trhu, je rovněž potřeba řešit problematickou situaci, kdy má několik málo soukromých algoritmů jedinou kontrolu nad osobními údaji, metadaty a příjmy z reklamy a autorských práv ⁽⁶⁾.

4.9 Kompetenční spory mezi soudy a střet právních předpisů

4.9.1 Co se týče právních aspektů internetu, Komise důrazně připomenula vytvoření jednotného digitálního trhu do roku 2015, jež samozřejmě nelze provést bez harmonizace vnitrostátních a mezinárodních právních předpisů týkajících se transakcí na internetu. EHSV souhlasí se záměrem Komise provést **přezkum rizik kompetenčních konfliktů na mezinárodní úrovni**, které často ještě prohlubují předpisy jednotlivých nezávislých regulačních orgánů.

4.9.2 EHSV poukazuje na skutečnost, že ve sdělení chybí jakákoliv **zmínka o neutralitě sítě**, jež byla přítom v digitální agendě uznána za podstatný prvek. Výbor připomíná, co již uvedl v několika předchozích stanoviscích, vyjadřuje svoje obavy v souvislosti s regulačními opatřeními, o nichž se jedná s USA, a „důrazně doporučuje, aby zásady otevřeného internetu a neutrality sítí byly co možná nejdříve formálně zakotveny v právu EU, přičemž je třeba mít neustále na paměti technologický vývoj (současnou situaci) na tomto poli ⁽⁷⁾“.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 177, 11.6.2014, s. 64.

⁽⁶⁾ COM(2012) 573.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 139.

4.10 *Internet podporující začlenění*

4.10.1 EHSV závěrem poukazuje na jeden velmi důležitý aspekt, a to začleňování. Evropská unie nesmí ve svém příspěvku ke globální správě internetu zapomínat na podporu politik začlenění v oblasti IKT, aby vytvořila předpoklady pro společnost skutečně podporující začlenění (v roce 2006 podepsali ministři členských států Evropské unie, přístupujících zemí, zemí Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) a dalších zemí odpovědných za politiky začlenění do informační společnosti u příležitosti ministerské konference „ICT for an inclusive society“ prohlášení z Rigy, v němž je stanoveno několik povinností s cílem zaručit zavedení řešení v oblasti IKT určených pro starší obyvatele a v oblasti přístupnosti elektronických technologií (eAccessibility) v EU). Výbor považuje za vhodné, aby byla do sdělení doplněna zásada, podle níž budou dostupné a snadno použitelné IKT uznány za zásadní nástroje umožňující lidem se zdravotním postižením využívat všech efektivních příležitostí na rovnoprávném základě.

V Bruselu dne 10. července 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE
